

V Bruseli 17. júna 2022
(OR. en)

9769/1/22
REV 1

ECOFIN 558
UEM 161
SOC 352
EMPL 234
COMPET 455
ENV 556
EDUC 225
RECH 348
ENER 264
JAI 819
GENDER 97
ANTIDISCRIM 77
JEUN 108
SAN 353

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov (časť II)/Rada
Č. dok. Kom.:	9421/22 - COM(2022) 622 final
Predmet:	Odporúčanie na ODPORÚČANIE RADY, ktoré sa týka národného programu reforiem Poľska na rok 2022 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Poľska na rok 2022

Delegáciám v prílohe zasielame uvedený návrh odporúčania Rady v znení, ktoré revidovali a odsúhlasili rôzne výbory Rady, vychádzajúci z návrhu Komisie COM(2022) 622 final.

ODPORÚČANIE RADY

Z ...,

ktoré sa týka národného programu reforiem Poľska na rok 2022 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Poľska na rok 2022

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

- (1) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241², ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti poskytuje finančnú podporu na vykonávanie reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Úniou. Prispieva k obnove hospodárstva a vykonávaniu udržateľných reforiem a investícií podporujúcich rast, najmä na podporu zelenej a digitálnej transformácie, a zároveň posilňuje odolnosť hospodárstiev členských štátov a ich potenciálny rast. Okrem toho prispieva aj k posilneniu udržateľných verejných financií a k podpore rastu a tvorby pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte. Maximálny finančný príspevok pre členský štát v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti bude aktualizovaný v júni 2022 v súlade s článkom 18 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/241.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Komisia 24. novembra 2021 prijala ročný prieskum udržateľného rastu, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2022. Náležite zohľadnila sociálny záväzok z Porta k ďalšiemu vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv vyhláseného Európskym parlamentom, Radou a Komisiou 17. novembra 2017, podpísaný 7. mája 2021. Európska rada 25. marca 2022 schválila priority ročného prieskumu udržateľného rastu na rok 2022. Komisia 24. novembra 2021 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011³ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Poľsko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým bude potrebné vykonať hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2022, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada prijala spoločnú správu o zamestnanosti 14. marca 2022.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

- (3) Invázia Ruska na Ukrajinu, ktorá nasledovala po globálnej pandémii, výrazne zmenila geopolitický a hospodársky kontext. Vplyv tejto invázie na hospodárstva členských štátov sa prejavil okrem iného vyššími cenami energií, potravín a surovín a horšími vyhliadkami rastu. Vyššie ceny energií veľmi negatívne ovplyvňujú predovšetkým najzraniteľnejšie domácnosti, ktoré žijú v energetickej chudobe alebo sú ňou ohrozené, ako aj podniky, ktoré najviac pociťujú prudký nárast cien energií. Okrem toho Únia zažíva bezprecedentný prílev ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny. Vplyv hospodárskych dôsledkov útočnej vojny Ruska sa v členských štátoch prejavuje v rôznej miere. V tejto súvislosti bola vykonávacím rozhodnutím Rady (EÚ) 2022/382⁴ dňa 4. marca 2022 prvýkrát aktivovaná smernica Rady 2001/55/ES⁵, ktorou sa vysídleným osobám z Ukrajiny udeľuje právo na oprávnený pobyt v Únii, ako aj prístup k vzdelávaniu a odbornej príprave, na trh práce, k zdravotnej starostlivosti, bývaniu a sociálnemu zabezpečeniu. Poľsku sa poskytuje mimoriadna podpora v rámci iniciatívy Kohézne opatrenia na podporu utečencov v Európe (CARE) a prostredníctvom ďalšieho predbežného financovania z programu Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe (REACT-EU), aby mohlo urýchlene riešiť potreby súvisiace s prijímaním a integráciou ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny.

⁴ Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/382 zo 4. marca 2022, ktorým sa konštatuje skutočnosť, že došlo k hromadnému prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny v zmysle článku 5 smernice 2001/55/ES, a zavádza sa dočasná ochrana (Ú. v. EÚ L 71, 4.3.2022, s. 1).

⁵ Smernica Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov (Ú. v. ES L 212, 7.8.2001, s. 12).

- (4) Vzhľadom na rýchlo sa meniacu hospodársku a geopolitickú situáciu bude európsky semester v roku 2022 pokračovať vo svojej rozsiahlej koordinácii hospodárskych politík a politík zamestnanosti a zároveň sa bude vyvíjať v súlade s požiadavkami na vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ako sa uvádza v ročnom prieskume udržateľného rastu na rok 2022. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je nevyhnutné, aby sa vykonávali prijaté plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány riešia všetky príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny vydané v cykloch európskeho semestra 2019 a 2020 alebo ich významnú podskupinu. Odporúčania pre jednotlivé krajiny na roky 2019 a 2020 sú naďalej rovnako relevantné aj pre plány obnovy a odolnosti, ktoré boli revidované, aktualizované alebo zmenené v súlade s článkami 14, 18 a 21 nariadenia (EÚ) 2021/241, a to popri akýchkoľvek iných odporúčaníach pre jednotlivé krajiny vydaných do dátumu predloženia takýchto revidovaných, aktualizovaných alebo zmenených plánov.
- (5) Všeobecná úniková doložka Paktu stability a rastu je aktívna od marca 2020. Komisia vo svojom oznámení z 3. marca 2021 s názvom Rok od vypuknutia pandémie COVID-19: reakcia fiškálnej politiky vyjadrila názor, že rozhodnutie o deaktivácii alebo pokračovaní v uplatňovaní všeobecnej únikovej doložky by sa malo prijať po celkovom posúdení stavu hospodárstva, pričom kľúčovým kvantitatívnym kritériom by mala byť úroveň hospodárskej činnosti v Únii alebo eurozóne v porovnaní s predkrízovými úrovňami (z konca roku 2019). Zvýšená neistota a výrazné riziká horšieho než očakávaného vývoja v súvislosti s hospodárskym výhľadom v kontexte vojny v Európe, bezprecedentné zvyšovanie cien energií a pokračujúce narušenia dodávateľských reťazcov si vyžadujú predĺženie uplatňovania všeobecnej únikovej doložky Paktu stability a rastu aj v roku 2023.

- (6) V súlade s prístupom uvedeným v odporúčaní Rady z 18. júna 2021⁶, ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Poľska na rok 2021, sa celkové zámery fiškálnej politiky v súčasnosti najlepšie merajú ako zmena primárnych výdavkov (bez diskrečných príjmových opatrení a bez dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou COVID-19), ale so započítaním výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie, vo vzťahu k strednodobému potenciálnemu rastu⁷. Nad rámec celkových zámerov fiškálnej politiky a s cieľom posúdiť, či je vnútroštátna fiškálna politika obozretná a či jej zloženie prispieva k udržateľnej obnove v súlade so zelenou a digitálnou transformáciou, sa pozornosť venuje aj vývoju primárnych bežných výdavkov (bez diskrečných príjmových opatrení a bez dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou COVID-19) a investícií financovaných z vnútroštátnych zdrojov⁸.

⁶ Odporúčanie Rady z 18. júna 2021, ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Poľska na rok 2021 (Ú. v. EÚ C 304, 29.7.2021, s. 98).

⁷ Odhady týkajúce sa zámerov fiškálnej politiky a ich zložiek uvedené v tomto odporúčaní sú odhady Komisie založené na predpokladoch, z ktorých vychádza prognóza Komisie z jari 2022. Komisiou odhadovaný strednodobý potenciálny rast nezahŕňa pozitívny vplyv reforiem, ktoré sú súčasťou plánu obnovy a odolnosti a ktoré môžu posilniť potenciálny rast.

⁸ Nie sú financované z grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

- (7) Komisia 2. marca 2022 prijala oznámenie poskytujúce všeobecné usmernenia v oblasti fiškálnej politiky na rok 2023 (ďalej len „fiškálne usmernenia“) a ktorého cieľom bolo podporiť prípravu programov stability a konvergenčných programov členských štátov, a tým posilniť koordináciu politík. Komisia konštatovala, že na základe makroekonomického výhľadu prognózy zo zimy 2022 bude v roku 2023 zrejme vhodné prejsť z podporných súhrnných zámerov fiškálnej politiky z rokov 2020 – 2022 na všeobecne neutrálne súhrnné zábery fiškálnej politiky, pričom treba pohotovo reagovať na vyvíjajúcu sa hospodársku situáciu. Komisia oznámila, že fiškálne odporúčania na rok 2023 by mali byť pre jednotlivé členské štáty aj naďalej diferencované, pričom by sa v nich mali zohľadňovať možné cezhraničné účinky presahovania. Komisia vyzvala členské štáty, aby usmernenia zohľadnili vo svojich programoch stability a konvergenčných programoch. Komisia sa zaviazala, že bude pozorne monitorovať hospodársky vývoj a podľa potreby upraví svoje politické usmernenia, a to najneskôr v rámci jarného balíka európskeho semestra koncom mája 2022.
- (8) Pokiaľ ide o fiškálne usmernenia, vo fiškálnych odporúčaniach na rok 2023 je zohľadnený zhoršený hospodársky výhľad, zvýšená neistota a ďalšie riziká horšieho než očakávaného vývoja, ako aj vyššia inflácia v porovnaní s prognózou Komisie zo zimy 2022. Na základe uvedených skutočností je v rámci fiškálnej reakcie nutné zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti, ako aj prostredníctvom cielených a dočasných opatrení zachovať kúpnu silu najzraniteľnejších domácností s cieľom zmierniť vplyv zvýšenia cien energií a pomôcť obmedziť inflačné tlaky vyplývajúce z druhotných účinkov. Fiškálna politika musí zostať pružná, aby sa prispôsobila rýchlo sa vyvíjajúcim okolnostiam vrátane výziev vyplývajúcich z útočnej vojny Ruska proti Ukrajine, pokiaľ ide o obranu a bezpečnosť, a musí byť diferencovaná v jednotlivých členských štátoch v závislosti od ich fiškálnej a hospodárskej situácie, a to aj z hľadiska ich expozície voči kríze a prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny.

- (9) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Poľsko predložilo Komisii 3. mája 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Komisia podľa článku 19 nariadenia (EÚ) 2021/241 posúdila relevantnosť, efektívnosť, účinnosť a koherentnosť plánu obnovy a odolnosti, a to v súlade s usmerneniami pre posudzovanie stanovenými v prílohe V k uvedenému nariadeniu. Rada 17. júna 2022 prijala vykonávacie rozhodnutie o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Poľska⁹. Uvoľnenie splátok je podmienené prijatím rozhodnutia Komisie v súlade s článkom 24 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/241, v ktorom sa uvedie, že Poľsko uspokojivo splnilo príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom splnení, predpokladá sa, že v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté, nedošlo k zvratu.
- (10) Poľsko predložilo 29. apríla 2022 svoj národný program reforiem na rok 2022 a 28. apríla 2022 svoj konvergenčný program na rok 2022 v súlade s lehotou stanovenou v článku 8 nariadenia (ES) č. 1466/97. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali spoločne.
- (11) Komisia 23. mája 2022 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Poľska na rok 2022. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Poľsko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní pre danú krajinu prijatých Radou v rokoch 2019, 2020 a 2021. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Poľska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľov Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.

⁹ ST 9728/2022; ST 9728/2022 ADD1.

- (12) Komisia 23. mája 2022 vydala správu podľa článku 126 ods. 3 zmluvy. V tejto správe sa rozoberala rozpočtová situácia Poľska, keďže jeho deficit verejných financií v roku 2022 by mal presiahnuť referenčnú hodnotu 3 % hrubého domáceho produktu (HDP) stanovenú v zmluve. V správe sa konštatovalo, že kritérium deficitu nebolo dodržané. V súlade s oznámením z 2. marca 2022 Komisia na jar 2022 nenavrhol začatie nových postupov pri nadmernom deficite, pričom na jeseň 2022 opätovne posúdi, či je potrebné navrhnúť začatie takýchto postupov.
- (13) Rada vo svojom odporúčaní z 20. júla 2020¹⁰ odporučila Poľsku, aby v súlade so všeobecnou únikovou doložkou prijalo v rokoch 2020 a 2021 všetky potrebné opatrenia na účinné riešenie pandémie COVID-19, posilnenie hospodárstva a podporu následnej obnovy. Zároveň mu odporučila, aby – ak to hospodárske podmienky umožnia – uskutočňovalo fiškálne politiky zamerané na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií a zabezpečenie udržateľnosti dlhovej služby pri súčasnom zvyšovaní investícií. Podľa údajov overených Eurostatom deficit verejných financií Poľska klesol zo 6,9 % HDP v roku 2020 na 1,9 % HDP v roku 2021. V rámci reakcie fiškálnej politiky Poľsko v roku 2021 podporovalo obnovu hospodárstva, pričom objem dočasných núdzových opatrení sa znížil zo 4,5 % HDP v roku 2020 na 2,7 % HDP v roku 2021. Opatrenia, ktoré Poľsko prijalo v roku 2021, boli v súlade s odporúčaním Rady z 20. júla 2020. Diskrečné rozpočtové opatrenia, ktoré vláda prijala v rokoch 2020 a 2021, boli dočasné alebo vyvážené kompenzačnými opatreniami. Podľa údajov overených Eurostatom verejný dlh klesol z 57,1 % HDP v roku 2020 na 53,8 % HDP v roku 2021.

¹⁰ Odporúčanie Rady z 20. júla 2020, ktoré sa týka národného programu reforiem Poľska na rok 2020 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Poľska na rok 2020 (Ú. v. EÚ C 282, 26.8.2020, s. 135).

- (14) Makroekonomický scenár, z ktorého vychádzajú rozpočtové projekcie v konvergenčnom programe na rok 2022, je realistický. Vláda predpokladá, že reálny HDP sa v roku 2022 zvýši o 3,8 % a v roku 2023 o 3,2 %. Na porovnanie, v prognóze Komisie z jari 2022 sa v roku 2022 predpokladá nižší rast reálneho HDP na úrovni 3,7 % a v roku 2023 na úrovni 3,0 %, a to najmä v dôsledku vyššej predpokladanej inflácie, ktorá podľa všetkého negatívne ovplyvní súkromnú spotrebu a investície, a nižšieho príspevku čistého vývozu. Vláda vo svojom konvergenčnom programe na rok 2022 očakáva, že celkový deficit sa v roku 2022 zvýši na 4,3 % HDP a v roku 2023 klesne na 3,7 % HDP. Do zvýšenia v roku 2022 sa premietli najmä vysoké náklady na pomoc pre vysídlené osoby z Ukrajiny, opatrenia súvisiace s vysokými cenami energií a veľká daňová reforma (tzv. poľská dohoda). Podľa konvergenčného programu na rok 2022 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP klesne v roku 2022 na 52,1 % a v roku 2023 na 51,5 %. Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2022 predpokladá deficit verejných financií na úrovni 4,0 % HDP v roku 2022 a 4,4 % HDP v roku 2023. Pre rok 2022 je nižší ako deficit predpokladaný v konvergenčnom programe na rok 2022, a to najmä v dôsledku vyššieho predpokladaného nominálneho HDP. Pre rok 2023 sa odhaduje vyšší deficit ako v konvergenčnom programe, a to predovšetkým v dôsledku nižších príjmov a predpokladaného zvýšenia nákladov na pomoc pre vysídlené osoby z Ukrajiny. V prognóze Komisie z jari 2022 sa počíta s nižším pomerom dlhu verejnej správy k HDP, a to 50,8 % v roku 2022 a 49,8 % v roku 2023. Rozdiel je spôsobený vyššou predpokladanou infláciou a odlišnými východiskami pre zosúladenie dlhu a deficitu v roku 2023. Podľa prognózy Komisie z jari 2022 sa strednodobý (desaťročný priemerný) rast potenciálneho HDP odhaduje na 3,4 %. Tento odhad však nezahŕňa vplyv reforiem, ktoré sú súčasťou plánu obnovy a odolnosti a môžu posilniť potenciálny rast Poľska.

- (15) Vláda v roku 2022 postupne zrušila väčšinu opatrení prijatých v reakcii na krízu COVID-19, takže sa predpokladá, že objem dočasných núdzových opatrení klesne z 2,7 % HDP v roku 2021 na 0,0 % HDP v roku 2022. Deficit verejných financií je ovplyvnený opatreniami prijatými na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvýšenia cien energie, ktoré sa v prognóze Komisie z jari 2022 odhadujú na 1,0 % HDP v roku 2022, pričom sa očakáva, že v roku 2023 sa postupne zrušia¹¹. Tieto opatrenia pozostávajú najmä zo zníženia nepriamych daní zo spotreby energie a sociálnych transferov pre chudobnejšie domácnosti. Tieto opatrenia boli oznámené ako dočasné. Ak však ceny energie zostanú v roku 2023 zvýšené, niektoré z nich by sa mohli uplatňovať aj naďalej. Niektoré z týchto opatrení nie sú cielené, najmä celoplošné zníženie dane z pridanej hodnoty a spotrebných daní. Deficit verejných financií je tiež ovplyvnený nákladmi na poskytnutie dočasnej ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny, pričom v prognóze Komisie z jari 2022 sa predpokladá, že v roku 2022 budú na úrovni 0,6 % HDP a v roku 2023 na úrovni 0,8 % HDP¹².
- (16) Rada vo svojom odporúčaní z 18. júna 2021 odporučila, aby Poľsko v roku 2022 uskutočňovalo podporné zámery fiškálnej politiky vrátane tých, ktoré vyplývajú z impulzu poskytnutého Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti, a aby zachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Rada zároveň Poľsku odporučila, aby – ak to hospodárske podmienky umožnia – uskutočňovalo fiškálnu politiku zameranú na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií a zabezpečenie fiškálnej udržateľnosti v strednodobom horizonte a aby súčasne zvyšovalo investície s cieľom posilniť rastový potenciál.

¹¹ Tieto údaje predstavujú úroveň ročných rozpočtových nákladov na uvedené opatrenia prijaté od jesene 2021, a to vrátane bežných príjmov a výdavkov, ako aj prípadných opatrení v oblasti kapitálových výdavkov.

¹² Predpokladá sa, že do konca roka 2022 sa celkový počet osôb vysídlených z Ukrajiny prichádzajúcich do Únie postupne zvýši na 6 miliónov, pričom ich geografické rozloženie je odhadnuté na základe veľkosti existujúcej diaspóry, relatívneho počtu obyvateľov prijímajúceho členského štátu a skutočného rozmiestnenia vysídlených osôb z Ukrajiny v rámci Únie v marci 2022. Pokiaľ ide o rozpočtové náklady na osobu, odhady vychádzajú z mikrosimulačného modelu Spoločného výskumného centra Komisie s názvom Euromod, pričom sa zohľadňujú tak peňažné transfery, na ktoré ľudia môžu mať nárok, ako aj vecné dávky, ako je vzdelávanie a zdravotná starostlivosť.

- (17) Podľa prognózy Komisie z jari 2022, ako aj informácií uvedených v konvergenčnom programe Poľska na rok 2022 sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky budú v roku 2022 podporné a dosiahnu úroveň $-3,4\%$ HDP, čo je v súlade s odporúčaním Rady¹³. Poľsko plánuje podporovať obnovu tým, že bude využívať Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti na financovanie ďalších investícií v súlade s odporúčaním Rady. Kladný príspevok výdavkov financovaných z grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie k hospodárskej činnosti sa má v porovnaní s rokom 2021 zvýšiť o 0,1 percentuálneho bodu HDP¹⁴. Predpokladá sa, že investície financované z vnútroštátnych zdrojov budú v roku 2022 predstavovať expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky na úrovni 0,3 percentuálneho bodu¹⁵. Poľsko preto plánuje v súlade s odporúčaním Rady zachovať investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Zároveň sa predpokladá, že rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez nových príjmových opatrení) bude v roku 2022 predstavovať expanzívny príspevok k celkovým zámerom fiškálnej politiky na úrovni 2,7 percentuálneho bodu. Tento významný expanzívny príspevok zahŕňa dodatočný vplyv opatrení na riešenie hospodárskeho a sociálneho dosahu zvýšenia cien energie ($1,0\%$ HDP), ako aj náklady na poskytnutie dočasnej ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny ($0,6\%$ HDP), pričom sa predpokladá, že k rastu čistých bežných výdavkov prispeje aj nový príspevok na starostlivosť o mladšie deti (tzv. kapitál na starostlivosť o rodinu) ($0,1\%$ HDP).

¹³ Záporné znamienko ukazovateľa znamená, že rast primárnych výdavkov je vyšší než strednodobý hospodársky rast, čo poukazuje na expanzívnu fiškálnu politiku.

¹⁴ Ide o prognózy Komisie. Komisia zatiaľ neposúdila poľský plán obnovy a odolnosti.

¹⁵ Predpokladá sa, že ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov budú predstavovať expanzívny príspevok vo výške 0,4 percentuálneho bodu HDP, vrátane transferov do poľskej rozvojovej banky (BGK).

Na strane príjmov sa predpokladá, že k expanzívnym zámerom fiškálnej politiky prispeje aj zníženie sadzby dane z príjmov fyzických osôb v rámci Poľskej dohody (0,7 % HDP), ako aj zníženie sadzieb dane z príjmov právnických osôb (0,1 % HDP). Predpokladá sa, že vyšší nárast spotrebiteľských cien v porovnaní s deflátorom HDP v roku 2022 ovplyvní expanzívny príspevok primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov, a to v dôsledku zvýšenia výdavkov na spotrebu verejnej správy, pokiaľ ide o tovar a služby.

- (18) V prognóze Komisie z jari 2022 sa uvádza, že zámary fiškálnej politiky budú v roku 2023 za predpokladu nezmenenej politiky predstavovať +1,7 % HDP¹⁶. Predpokladá sa, že Poľsko bude v roku 2023 naďalej využívať granty v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na financovanie ďalších investícií na podporu obnovy. Kladný príspevok výdavkov financovaných z grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie k hospodárskej činnosti sa má v porovnaní s rokom 2022 zvýšiť o 0,1 percentuálneho bodu. Predpokladá sa, že investície financované z vnútroštátnych zdrojov budú v roku 2023 predstavovať reštriktívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky na úrovni 0,3 percentuálneho bodu¹⁷. Zároveň sa predpokladá, že rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez nových príjmových opatrení) bude v roku 2023 predstavovať reštriktívny príspevok k celkovým zámerom fiškálnej politiky na úrovni 1,4 percentuálneho bodu. Zahŕňa to vplyv postupného rušenia opatrení na riešenie zvýšených cien energie (0,9 % HDP) a ďalšie náklady na poskytnutie dočasnej ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny (0,2 % HDP).

¹⁶ Kladné znamienko ukazovateľa naopak znamená, že rast primárnych výdavkov je nižší než strednodobý hospodársky rast, čo poukazuje na reštriktívnu fiškálnu politiku.

¹⁷ Predpokladá sa, že ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov budú predstavovať reštriktívny príspevok vo výške 0,1 percentuálneho bodu HDP.

- (19) V konvergenčnom programe na rok 2022 sa očakáva postupný pokles deficitu verejných financií, a to v roku 2024 na 3,1 % HDP a do roku 2025 na 2,5 % HDP. Počíta sa teda s tým, že deficit verejných financií klesne do roku 2025 pod úroveň 3 % HDP. Nie sú však k dispozícii žiadne informácie o plánovaných základných konsolidačných opatreniach. Podľa konvergenčného programu na rok 2022 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa do roku 2025 zníži, a to konkrétne na 51,0 % v roku 2024 a ďalej na 49,7 % v roku 2025. Podľa analýzy Komisie sa zdá, že riziká v oblasti udržateľnosti dlhovej služby sú v strednodobom horizonte stredné.
- (20) Očakáva sa, že prebiehajúca reforma rozpočtového systému po úplnom vykonaní zvýši efektívnosť výdavkov tým, že odstráni dlhodobé nedostatky v rozpočtovom procese. Patria medzi ne zložité a zastarané rozpočtové klasifikácie; suboptimálne zaznamenávanie informácií; absencia skutočného strednodobého plánovania a chýbajúci priamy pákový efekt na rozpočtový proces vyplývajúci z preskúmavania výdavkov. Predpokladá sa, že verejné financie Poľska budú v dlhodobom horizonte čeliť tlakom vyplývajúcim z vyšších výdavkov, najmä v dôsledku starnutia obyvateľstva. Tieto faktory znásobujú potrebu zaviesť nové nástroje na posilnenie riadenia výdavkov vrátane pravidelného posudzovania ich účinnosti a efektívnosti. Počas pandémie sa však väčšina výdavkov na opatrenia súvisiace s ochorením COVID19 poskytovala prostredníctvom špecializovaného fondu spravovaného rozvojovou bankou a prostredníctvom finančného nástroja mimo rozpočtu. Hoci to orgánom poskytlo väčšiu flexibilitu pri riadení výdavkov súvisiacich s krízou a umožnilo im to vyhnúť sa riziku prekročenia ústavnej úrovne verejného dlhu, zároveň sa tým obmedzila parlamentná kontrola výdavkov a prístup verejnosti k včasným informáciám o verejných výdavkoch.

- (21) Poľsko je jednou z najrýchlejšie starnúcich krajín v Únii a demografické trendy z dlhodobého hľadiska ovplyvnia dôchodkový systém. Súčasný príspevkovo definovaný dôchodkový systém zabezpečuje finančnú rovnováhu systému, ale nezohľadňuje primeranosť budúcich dávok. V dôsledku nízkeho skutočného veku odchodu do dôchodku, predlžujúcej sa strednej dĺžky života a niektorých ďalších prvkov systému však dôjde k tomu, že budúce dôchodkové dávky budú v porovnaní s konečným platom výrazne nižšie. Znamenalo by to, že veľká časť dôchodcov by bola ohrozená chudobou. Z analýzy Komisie vyplýva, že len na udržanie dávok na súčasnej úrovni by Poľsko muselo do roku 2070 vynaložiť ďalších 6,7 % svojho HDP. Hlavné problémy v poľskom dôchodkovom systéme sa týkajú nízkeho skutočného veku odchodu do dôchodku a osobitných dôchodkových režimov (napr. poľnohospodári, uniformované služby), ktoré sú nákladné a v porovnaní so všeobecným systémom zvyhodňujú svojich členov.
- (22) Poľsko predložilo 15. decembra 2021 programové dokumenty politiky súdržnosti stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060¹⁸. V súlade s nariadením (EÚ) 2021/1060 má Poľsko pri programovaní fondov politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027 zohľadniť príslušné odporúčania pre danú krajinu. Predstavuje to predpoklad na zlepšenie účinnosti a maximalizáciu pridanej hodnoty finančnej podpory, ktorá sa má získať z fondov politiky súdržnosti, ako aj podporu koordinácie, komplementarity a koherentnosti medzi týmito fondmi politiky súdržnosti a inými nástrojmi a fondmi Únie. Úspešné vykonávanie programov politiky súdržnosti závisí aj od odstránenia prekážok brániacich investíciám na podporu zelenej a digitálnej transformácie a vyváženého územného rozvoja.

¹⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159).

- (23) Miera nezamestnanosti v Poľsku dosahuje historické minimum, ale účasť niektorých skupín na trhu práce je i naďalej obmedzená. Podiel detí do troch rokov, ktoré navštevujú oficiálne zariadenia starostlivosti o deti, je naďalej jeden z najnižších spomedzi členských štátov a obmedzený prístup k zariadeniam starostlivosti o deti bráni ženám vstúpiť na trh práce. Okrem toho k odlevu pracovnej sily z trhu vedie aj nedostatočná podpora dlhodobej starostlivosti a nižší vek odchodu do dôchodku. Rozdiely na trhu práce majú vplyv aj na ľudí so zdravotným postihnutím, starších ľudí a ľudí s nízkou kvalifikáciou, ktorí vykazujú mieru zamestnanosti pod príslušnými priemerami Únie. Zatiaľ čo v posledných rokoch možno pozorovať neustály pokles počtu atypických pracovných zmlúv, počet ľudí zamestnaných na základe zmlúv na dobu určitú a formou samostatnej zárobkovej činnosti s nízkymi príspevkami na sociálne zabezpečenie je naďalej vysoký, a to najmä medzi mladými a nízkokvalifikovanými pracovníkmi, čím sa zvyšuje riziko nedostatočnosti ich budúcich dôchodkov.
- (24) Poľský systém vzdelávania a odbornej prípravy naďalej čelí výzvam z hľadiska kvality a inkluzívnosti. Tieto problémy ešte zhoršila pandémia s dlhšími obdobiami diaľkového vzdelávania. Učiteľom, žiakom a celkovej populácii chýbajú digitálne zručnosti. V školách a domácnostiach s deťmi je stále nedostatočne dostupné vybavenie IKT a pripojiteľnosť. Kvalita počítačového vzdelávania učiteľov je nepostačujúca. Navyše sú platy učiteľov relatívne nízke v porovnaní so štandardmi OECD. To má vplyv na finančnú príťažlivosť tohto povolania a spolu s nedostatočným profesijným rozvojom prispieva k značnému nedostatku zamestnancov. Veľký prílev ľudí vysídlených z Ukrajiny si vyžaduje značné úsilie vrátane financovania na zabezpečenie primeranej reakcie v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Výrazný nesúlad medzi zručnosťami a potrebami trhu práce vedie k nedostatku pracovnej sily, čoho dôkazom sú ťažkosti, ktorým čelia zamestnávateľia pri obsadzovaní voľných pracovných miest.

- (25) Celkové výdavky na zdravotnú starostlivosť v pomere k HDP zostávajú nízke, pričom predstavujú len 6,5 % v porovnaní s priemerom Únie v roku 2019 na úrovni 9,9 %. Poľský systém zdravotnej starostlivosti sa príliš opiera o nemocnice, ktoré sa boria so zhoršujúcou sa finančnou situáciou, neexistujúcim hodnotením kvality a nedostatkami v riadení. Primárna a ambulantná starostlivosť sa nevyužíva dostatočne. K nedostatku pracovníkov prispieva aj obmedzená atraktivnosť zdravotníckych povolání. Počet lekárov a zdravotných sestier na 1 000 obyvateľov (2,4 a 5,1) patrí k najnižším spomedzi členských štátov. Systém primárnej starostlivosti je nedostatočne personálne obsadený a jeho služby sú preťažené. Jeho potenciál zostáva nevyužitý, čím sa nadmerne zaťažujú vyššie úrovne starostlivosti. Rozšírené služby elektronického zdravotníctva síce pomáhajú riešiť niektoré problémy, ktorým čelí systém zdravotnej starostlivosti, ale ich využívanie je zatiaľ obmedzené.
- (26) Pri značnej časti sociálnych výdavkov sa nezohľadňujú rôzne úrovne príjmov, čím vzniká priestor na lepšie zacielenie. Niektoré sociálne výdavky nie sú cielené a neopierajú sa o zisťovanie príjmu. Nárok na sociálne dávky je zároveň obmedzený pre niektoré osoby pracujúce na základe občianskoprávných zmlúv, v dôsledku čoho je táto skupina zraniteľnejšia. Hoci sa podiel ľudí ohrozených chudobou neustále znižuje z 21 % v roku 2016 na 17 % v roku 2020, výzvy pretrvávajú. Očakáva sa, že rastúcemu riziku chudoby budú vystavení najmä niektorí starší ľudia. To sa bude týkať najmä žien, ktoré majú kratšiu pracovnú kariéru, takže v budúcnosti budú mať nižšie dôchodkové dávky. Lepšie zacielenie dávok, napríklad častejším uplatňovaním prístupu založeného na zisťovaní výšky príjmu, by viedlo k efektívnejšiemu využívaniu verejných zdrojov v boji proti chudobe a pri podpore tých, ktorí to najviac potrebujú.

- (27) S cieľom zabezpečiť dlhodobý udržateľný hospodársky rast a konkurencieschopnosť sa bude Poľsko čoraz viac spoliehať na vedu a inovácie. Napriek určitému pokroku však Poľsko zaostáva, pokiaľ ide o inovačné výstupy. Celkové výdavky na výskum a vývoj sú nízke a pohybujú sa na úrovni 1,39 % HDP. Výdavky podnikov na výskum a vývoj zostávajú výrazne pod priemerom Únie na úrovni 0,87 % v roku 2020 a podiel inovačných spoločností je podľa prieskumu Spoločenstva o inováciách naďalej slabý. Poľsko sa v európskom prehľade výsledkov inovácie za rok 2021 umiestnilo na štvrtom mieste odspodu a je zaradené do poslednej kategórie „noví inovátori“. Čoraz väčšia fragmentácia súčasných nástrojov na podporu výskumu narúša spoluprácu medzi vedou a podnikmi, čo predstavuje kľúčovú prekážku brániacu posilneniu inovácie. Okrem toho nízke manažérske zručnosti a obmedzené zavádzanie technológií vo firmách prispievajú k výrazným rozdielom v produktivite medzi malými a strednými podnikmi a veľkými spoločnosťami, čím sa obmedzujú inovácie a rast produktivity.
- (28) Digitalizácia v Poľsku zaostáva. Najmä nízka úroveň digitálnych zručností obmedzuje schopnosť firiem investovať do pokročilých digitalizovaných riešení a posunúť sa v hodnotovom reťazci smerom nahor, čo zároveň prispieva k nedostatku pracovnej sily a zručností. Pokiaľ ide o digitálnu infraštruktúru, využívanie pevného širokopásmového pripojenia sa síce zvyšuje, ale v oblasti rozvoja 5G stále existujú veľké problémy. Konkrétne len 34 % domácností bolo v roku 2021 pokrytých technológiou 5G, čo je pod priemerom Únie na úrovni 65 %, a pripravenosť na 5G siete nenapreduje, keďže ešte nebolo pridelené harmonizované rádiové frekvenčné spektrum na zavádzanie 5G. Väčšie využívanie digitálnych technológií vo verejnej správe by napokon mohlo zlepšiť aj poskytovanie verejných služieb a pomôcť znížiť zbytočnú regulačnú a administratívnu záťaž.

- (29) Stabilné a predvídateľné podnikateľské prostredie a priaznivé investičné prostredie zohrávajú dôležitú úlohu v obnove hospodárstva po skončení pandémie aj v udržateľnom hospodárskom raste zo strednodobého až dlhodobého hľadiska. V tejto súvislosti je nevyhnutným predpokladom nezávislosť, efektívnosť a kvalita justičného systému. Úroveň právneho štátu sa v Poľsku zhoršila a nezávislosť súdnictva naďalej vyvoláva vážne obavy, ako vyplýva z viacerých rozsudkov Súdneho dvora Európskej únie a Európskeho súdu pre ľudské práva. Komisia navyše v roku 2021 začala proti Poľsku postup v prípade nesplnenia povinnosti, a to v nadväznosti na určité rozsudky poľského ústavného súdu, v ktorých sa spochybnila najmä prednosť práva Únie, čo ohrozuje fungovanie právneho poriadku Poľska a právneho poriadku Únie.
- (30) Zdravé a stabilné regulačné prostredie je základom na zachovanie hospodárskeho rastu a súkromných investícií. Podmienky pre investície však naďalej nastrbuje nepredvídateľné a zaťažujúce regulačné prostredie. Časté zmeny kľúčových právnych predpisov zvyšujú neistotu a náklady na dodržiavanie predpisov pre podniky, najmä z dôvodu nedostatočných konzultácií so zainteresovanými stranami počas legislatívneho procesu. Súkromné investície ako percentuálny podiel HDP od roku 2016 klesajú a v roku 2020 dosiahli len 18,5 %, čo je výrazne pod priemerom Únie a priemerom iných krajín v regióne. To by mohlo spomaliť ďalšie zvyšovanie produktivity a z dlhodobého hľadiska obmedziť schopnosť Poľska udržať si hospodársky rast, najmä vzhľadom na to, že zvyšujúce sa jednotkové náklady práce majú negatívny vplyv na nákladovú konkurencieschopnosť.
- (31) Vzhľadom na mandát hláv štátov, resp. predsedov vlád Únie, ktorý je stanovený vo vyhlásení z Versailles, je cieľom návrhu Komisie pre REPowerEU čo najskôr ukončiť závislosť Únie od dovozu fosílnych palív z Ruska. Na tento účel Komisia plánuje v dialógu s členskými štátmi určiť najvhodnejšie projekty, investície a reformy na vnútroštátnej úrovni, regionálnej úrovni a na úrovni Únie. Cieľom týchto opatrení je znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív a prejsť na dovoz fosílnych palív z iných krajín, než je Rusko.

- (32) Energetický mix Poľska je naďalej vo veľkej miere závislý od fosílnych palív, ktoré v roku 2020 predstavovali 86 % dodávok energie, z čoho 40 % tvorilo samotné uhlie. Zemný plyn predstavuje 17 % energetického mixu, zatiaľ čo ropa predstavuje 28,9 %, pričom jej podiel sa v posledných rokoch zvyšuje. Miera dekarbonizácie v Poľsku je pomalá. Do roku 2020 poľské hospodárstvo zaznamenalo iba 8 % zníženie celkových emisií v porovnaní s rokom 2005.¹⁹ Intenzita emisií skleníkových plynov v hospodárstve je o 54 % vyššia ako priemer Únie. Na dosiahnutie pokroku v znižovaní emisií v celom hospodárstve je potrebná revidovaná, ambicióznejšia energetická politika a ciele opatrenia týkajúce sa sektorov mimo ETS. Zatiaľ čo Poľsko produkuje približne 80 % uhlia, ktoré spotrebúva, jeho závislosť od Ruska – vypočítaná ako podiel dovozu z Ruska na celkovom dovoze uhlia – sa zvýšila a v roku 2020 dosiahla 74 % v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 54 %. V prípade ropy je Poľsko závislé od zahraničných dodávateľov, pokiaľ ide o takmer všetok svoj dopyt, pričom dovoz z Ruska predstavuje 72 % celkových zahraničných dodávok v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 26 %. Závislosť Poľska od Ruska v prípade zemného plynu v roku 2020 predstavovala 55 % v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 44 %.²⁰ Očakáva sa, že prebiehajúce a plánované infraštruktúrne projekty v Poľsku a susedných krajinách (vrátane prepojenia GIPL s Litvou, ktoré je v prevádzke od 1. mája 2022) spolu s príslušnými dodávateľskými zmluvami úplne nahradia závislosť Poľska od ruského plynu. Pri nových investíciách do infraštruktúry a sietí na rozvod plynu by sa malo podľa možnosti dbať na ich odolnosť voči budúcim zmenám, aby sa predišlo odkázanosti na uhlie a negenerovali sa uviaznuté aktíva a aby sa mohli v budúcnosti preorientovať na udržateľné palivá a stať sa tak dlhodobými. Platnosť dlhodobej zmluvy o dodávkach plynu medzi Poľskom a ruským Gazpromom uplynie koncom roka 2022 a Poľsko ju neplánuje obnoviť.

¹⁹ Správa o pokroku opatrení v oblasti klímy (2021).

²⁰ Eurostat (2020), podiel dovozu z Ruska na celkovom dovoze zemného plynu, ropy a čierneho uhlia. Pokiaľ ide o priemer EÚ27, celkový dovoz je založený na dovoze z krajín mimo EÚ27. V prípade Poľska celkový dovoz zahŕňa obchod v rámci EÚ. Ropa nezahŕňa rafinované ropné produkty. Od 27. apríla 2022 už Poľsko nedostáva dodávky plynu z Ruska.

Priamy vplyv pozastavenia dodávok plynu spoločnosťou Gazprom od apríla 2022 na energetickú bezpečnosť Poľska je výrazne miernejší vďaka prístupu Poľska k alternatívnym dodávkam v rámci Únie aj mimo nej. Toto pozastavenie si však vyžaduje urýchlenie prebiehajúcich a plánovaných projektov diverzifikácie dodávok, ako aj zvýšenú koordináciu ďalších opatrení v rámci Únie.

- (33) Urýchlené zavádzanie nových kapacít na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov má zásadný význam pre zníženie závislosti Poľska od dovozu fosílnych palív a zníženie emisií skleníkových plynov. Súčasné ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov uvedené v národných energetických a klimatických plánoch nie sú dostatočne ambiciózne. Existujú však významné regulačné, procesné a administratívne prekážky, ktoré obmedzujú využívanie kapacít energie z obnoviteľných zdrojov a spomaľujú integráciu obnoviteľných zdrojov energie do sústavy. Ide napríklad o reštriktívne pravidlá týkajúce sa energetických družstiev, reštriktívne pravidlá a zdĺhavé postupy povoľovania zariadení na výrobu veternej energie na pevnine, zložitosť a nestabilitu daňových predpisov a zdĺhavé postupy pripojenia do elektrizačnej sústavy. Infraštruktúrne prekážky, ako je nedostatočná kapacita distribučnej sústavy, takisto spomaľujú integráciu obnoviteľných zdrojov energie a mali by sa riešiť primeranými stimulmi. V oznámení Komisie z 18. mája 2022 (ďalej len „oznámenie REPowerEU“) sa uvádza, že zvýšenie výroby udržateľného biometánu prispeje k postupnému ukončeniu závislosti Únie od ruských fosílnych palív. V tejto súvislosti má Poľsko priestor na zužitkovanie nevyužitého potenciálu biometánu za dodržania príslušných kritérií udržateľnosti, a to prostredníctvom vhodnej stratégie na vytvorenie trhu s udržateľným biometánom a konkrétnych návrhov týkajúcich sa jeho štruktúry. Udržateľný biometán možno využívať pri kombinovanej výrobe tepla a elektriny a vodíka z obnoviteľných zdrojov, čo by mohlo pomôcť dekarbonizovať odvetvia, ktoré v tejto súvislosti predstavujú výzvu. Poľský národný program rekonštrukcie je významnou iniciatívou, ktorej cieľom je nahradiť kotly znečisťujúce ovzdušie a zlepšiť energetickú efektívnosť budov. Mohol by však byť efektívnejší a lepšie zacielený na domácnosti s nízkymi príjmami a budovy s najhoršou energetickou hospodárnosťou.

Okrem toho existuje priestor na lepšie rozvrhnutie dotácií na výmenu tepelných zdrojov tak, aby nedošlo k odkázanosti na plyn a aby sa poskytli silnejšie stimuly na hĺbkovú obnovu a zavádzanie tepelných čerpadiel, a to v súlade s cieľmi stratégie „vlna obnovy“ a oznámenia REPowerEU. Významný potenciál úspory nákladov, ktorý prináša zlepšenie energetickej efektívnosti, otvára možnosti pre využívanie návratných finančných nástrojov, ktoré by sa mohli použiť na zvýšenie miery rekonštrukcií obytných, verejných a komerčných budov. To by ďalej zlepšilo kvalitu ovzdušia, urýchlilo úspory energie a znížilo dopyt po fosílnych palivách pri vykurovaní. Na to, aby Poľsko dosiahlo súlad s cieľmi balíka „Fit for 55“, bude potrebné ďalšie zvýšenie ambícií v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov, väčšieho využívania obnoviteľných zdrojov energie a zvyšovania energetickej efektívnosti.

- (34) Doprava je po výrobe energie druhým najviac znečisťujúcim odvetvím a predstavuje približne 70 % celkovej spotreby ropy. Obrovský podiel sektorových emisií tvorí cestná doprava. Nevyhnutné sú preto promptné opatrenia na dekarbonizáciu mobility. V tejto súvislosti by pomohli stimuly pre kolektívne, nízkouhlíkové a aktívne druhy dopravy. Zvýšenie atraktívnosti a dostupnosti verejnej dopravy, a to aj vo vidieckych oblastiach, a lepšie prepojenie predmestí s centrami aglomerácií by pomohli znížiť znečistenie ovzdušia, riešiť vylúčenie a zlepšiť kvalitu života. Podiel vozidiel s nulovými emisiami v evidencii nových vozidiel bol v roku 2020 na úrovni 0,8 %, čo je výrazne pod priemerom Únie na úrovni 5,3 %. Mala by sa zvážiť ďalšia podpora na uľahčenie nákupu elektrického vozidla a značné investície do nabíjacej infraštruktúry.
- (35) Ciele poľskej národnej energetickej stratégie sa musia revidovať smerom nahor v súlade s ambicióznejším cieľom Únie v oblasti klímy do roku 2030. Solídny, stabilný a aktuálny strategický rámec má zásadný význam pre usmerňovanie a stimuláciu verejných a súkromných investícií do zelenej transformácie. Poľsko by malo zvážiť toto zvýšenie úrovne ambícií s cieľom poskytnúť investorom istotu a zvýšiť predvídateľnosť podnikateľského prostredia a zároveň urýchliť svoju energetickú transformáciu v súlade s oznámením REPowerEU.

- (36) Hoci zrýchlenie prechodu ku klimatickej neutralite a odklonu od fosílnych palív bude mať v niektorých odvetviach za následok značné náklady na reštrukturalizáciu, Poľsko môže v rámci politiky súdržnosti využiť Mechanizmus spravodlivej transformácie, aby zmiernilo sociálno-ekonomický dosah tohto prechodu v najviac zasiahnutých regiónoch. Poľsko môže okrem toho využiť Európsky sociálny fond plus zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057²¹ na zlepšenie pracovných príležitostí a posilnenie sociálnej súdržnosti.
- (37) Rada na základe posúdenia Komisie preskúmala konvergenčný program na rok 2022 a jej stanovisko²² je zohľadnené v odporúčaní 1.

²¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013 (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 21).

²² Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Poľsko v rokoch 2022 a 2023 prijalo opatrenia s týmto cieľom:

1. v roku 2023 zabezpečiť, aby bol rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v súlade s celkovo neutrálnymi zámermi politiky, pričom sa zohľadní pokračujúca dočasná a cielená podpora pre domácnosti a podniky, ktoré najviac pociťujú prudký nárast cien energií, a pre ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny; byť pripravené prispôbiť súčasné výdavky vyvíjajúcej sa situácii; zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti s ohľadom na iniciatívu RePowerEU, okrem iného aj využitím Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie; v období po roku 2023 uskutočňovať fiškálnu politiku zameranú na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií; zefektívniť verejné výdavky, a to aj pokračovaním v reforme rozpočtového systému; zabezpečiť primeranosť budúcich dôchodkových dávok a udržateľnosť dôchodkového systému prijatím opatrení na zvýšenie skutočného veku odchodu do dôchodku a uskutočnením reformy preferenčných dôchodkových systémov;
2. urýchlene dokončiť rokovania s Komisiou o programových dokumentoch politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027, aby sa mohli začať vykonávať;
3. zvýšiť účasť osôb na trhu práce, a to aj zlepšením prístupu k starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti, a odstrániť pretrvávajúce prekážky brániace trvalejším druhom pracovného pomeru; podporovať kvalitné vzdelávanie a zručnosti relevantné pre trh práce, najmä prostredníctvom vzdelávania dospelých a zlepšenia digitálnych zručností; lepšie zacieliť sociálne dávky a zabezpečiť prístup k nim pre osoby v núdzi;
4. zvýšiť odolnosť, dostupnosť a účinnosť systému zdravotnej starostlivosti, a to aj poskytnutím dostatočných zdrojov na obrátenie pyramídy starostlivosti a urýchlenním zavádzania služieb elektronického zdravotníctva; posilniť inovačnú kapacitu hospodárstva, a to aj podporou výskumných inštitúcií a ich úzkej spolupráce s podnikmi; ďalej posilniť digitalizáciu podnikov a verejnej správy, a to aj prostredníctvom rozvoja infraštruktúry;

5. posilniť investičné prostredie, a to najmä zaručením nezávislosti súdnictva; zabezpečiť účinné verejné konzultácie a zapojenie sociálnych partnerov do procesu tvorby politík;
6. znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív odstránením regulačných, administratívnych a infraštruktúrnych prekážok s cieľom urýchliť postupy povoľovania a zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie; reformovať politiky obnovy budov a systémy podpory s cieľom motivovať k vyššej energetickej efektívnosti, podporovať úspory energie a rýchlejšie vyradovanie fosílnych palív pri vykurovaní, ako aj rýchlejšie zavádzanie tepelných čerpadiel; urýchliť prechod na verejnú dopravu a aktívnu mobilitu a stimulmi a investíciami do nabíjacej infraštruktúry podporiť rýchlejšie zavádzanie elektrických vozidiel; zlepšiť dlhodobé a strednodobé strategické plánovanie zelenej transformácie aktualizáciou národných energetických politík v súlade s cieľmi Európskej zelenej dohody a oznámením REPowerEU, aby sa podnikateľskej komunite poskytla istota a aby sa účinne využívalo financovanie s cieľom urýchliť investície do čistej energie.

V Bruseli

Za Radu

predseda/predsedička
